

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
3 cor. $\frac{1}{4}$ 4.50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unității”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Saguntum perit...

Puterile centrale, împreună cu noul aliat, Bulgaria, se pregătesc a da Sârbiei lovitură de grație.

Cu o repeziciune uimitoare au căzut după Belgrad și Pozarevac, o cetate după alta: Kragujevac, Kraljevo până la puternica fortăreață Niș, a doua capitală a Sârbiei. De altă parte Bulgarii au luat Vranje, Üsküb, și alungă astfel spre Albania și spre Muntenegru trupele sârbești, ce stau în preajma dezastrului complet, mai ales, că trupele puterilor centrale au reușit a-se împreuna cu Bulgarii în două locuri.

Comunicatele oficiale remarcă toate vitejia, cu care se luptă Sârbii, dar vitejia aceasta este zădarnică, în fața puterii copleșitoare, care li strivește.

S'a gândit vreodată Sârbia să lupte *singură* cu două puteri mari, în clipa când și Bulgaria o atacă? De sigur că nu s'a gândit la așa ceva. Ea se încredea în aliații ei, cari au asmuțat-o să provoace războiul, și acum o părăsesc, în vremea cea mai critică. Rusia tot debarcă, nu știm câte sute de mii soldați, ce i-a pornit dela Odessa spre Varna; ententa de asemeni debarcă zilnic „zeci de mii” luptători la Salonic; dar ajutorul real nu mai sosește și astfel Sârbiei nu-i rămâne, decât „să moară cu cinste”, cum a declarat însuș Pasici.

Dezastrul Sârbiei cuprinde două învățăminte:

Întâi: cât de slăbănoage sunt legăturile, ce susțin ententa, alături cu interesele lor atât de divergente. Franța și Anglia declarau, că ele n'au motiv de a-se grăbi cu ajutorul, deoarece Sârbia e „clienta” Rusiei; să o ajutore ea! Rusia, de altă parte, încă și-ar fi cruțat bucuros pielea, dar totuș trebuia să facă ceva, măcar de ochii lumii.

Și așa, se va adeveri față de Sârbia, cuvintele lui Liviu: „Roma deliberante, Saguntum perit”.

Ententa va hotărî ce atitudine va lua pe viitor, — sau *ar fi trebuit* să ia — iar Sârbia se va prăpădi frumusețea, cu atâția protectori puternici, cari au ajutat-o — ca și pe Belgia — până s'au pomenit, că au nimicit-o cu totul.

Al doilea: Fiecare popor să se bazeze pe puterile *lui*, și în cadrul lor să-și creieze viitorul. Altfel, bazându-se pe puterea altora, ușor i-se poate întâmpla, că ceea ce i-se părea, un gest de bravură, nu e, în realitate decât o aventură foarte primejdioasă, pe care o poate plăti, cu chiar *existența* lui.

Profesorii Institutului pedagogic din Blaj.

— Contribuțiuni la istoricul Institutului. —

(Continuare.)

28. **Dr. Emil Sabo.** S'a născut la 24 Iulie 1876 în Aiton (com. Clujului). Gimnazul și teologia le-a terminat în Blaj, filozofia în Cluj. La 21 Iulie 1900 cu Nr. 3786 fu numit profesor suplent la gimnaz și la institutul pedagogic. La institut a propus istoria și geografia în 1900/901 și 1901/2, apoi în 1903/4 și 1904/5. În 1905 se strămută la institutul pedagogic de stat din Székelykeresztur, unde funcționează și de prezinte.

Lucrări: *Cântece*, poezii (1904); *Coșbuc György*, tanulmány a román irodalomtörténet köréből (1904), teză de doctorat; *Istoria universală*, în trei volume (evul vechiu, mediu și nou) de Dr. Alexandru Márki (1909—1910), tradusă în tovarășie cu profesorul Silvestru Nestor.

29. **Ioan Băgăian.** S'a născut la 27 Octomvrie 1878 în Ciuguzel (com. Albeii-inferioare). A studiat gimnazul în Blaj, trecând examenul de maturitate la 1899. Calificat de profesor de gimnastică pentru școlile medii în Budapesta

În 16 Iunie 1900 cu Nr. 3081 a fost numit profesor suplent la gimnaz și institutul pedagogic, iar în 8 Iulie 1903 cu Nr. 3690 întărit ca profesor ordinar. În această calitate funcționează și de prezinte. În anul

școl. 1900/1901 a fost prefect al internatului preparandial.

În 1903 hirotonit întru preot.

Sub dânsul gimnastica a luat o direcție mai bună, și se socotește. Deja la 1905 studenții săi au fost distinși la emularea de gimnastică din Budapesta. O muncă serioasă s'a introdus și aci, și sporirea orelor, dela 2 până la 8, a făcut cu puțință să se realizeze progrese frumoase.

30. **Petru Ungurean**, unul dintre cei mai buni pedagogi, cari li avem astăzi. S'a născut la 20 Ianuarie 1856 în Mărgău (com. Clujului). Studiile gimnaziale și pedagogice le-a făcut în Cluj, unde și-a câștigat și calificația de învățător pentru școlile primare. În 13 Decemvrie 1876 fu numit din partea ministrului, învățător la școala de stat dela Murăș-Ciuciu.

Deși aplicat la stat, unde din ai noștri alinacă mulți, el și-a păstrat intactă mentalitatea românească. În acest timp lucră mult, serie românește, și studii temeinice și articoli mici din condeiul lui apar des în revista din Blaj, *Foaia Scolastică* alui I. M. Moldovanu (1876—1883). Prin cunoștințele frumoase din sfera pedagogiei se distinse în curând, și fericitul I. M. Moldovanu află chip să câștige, în el, o forță didactică pentru școlile din Blaj.

La 27 Iulie 1880 a fost numit profesor la școlile normale. În această calitate la 1881 se evaluează pentru școlile superioare și civile. În 18 Martie 1884 cu Nr. 904 a fost înlăturat definitiv în postul său la norme. Dela 1890 câțva timp a propus și la școala superioară de fete. Aprețiat mult ca distins pedagog, la 19 Martie 1892 fu numit membru în comisiunea școlastică arhidiecezană, iar la 5 Iunie 1894 membru în senatul Azilului de copii. La 1899 se desființează vechea școală normală, se preface în școală de aplicație pe lângă institutul pedagogic, cu șase despărțăminte, iar el e numit profesorul școlii, și ea atare funcționează până astăzi.

Aci aduce excelente servicii institutului. Afară de religie, propunând toate obiectele școlii, putea fi cel mai chemat îndrumător în praxa elevilor pedagogi. Și nu exagerez, când spun, că în această calitate el a introdus în institut adevăratul spirit pedagogic. Nime altul n'a putut să dea mai bine povețele de lipsă în practica instrucțiunii. căci din profesorii institutului nici unul nu făcuse o școală pedagogică după toată rânduiala, afară de el, care avea pregătire temeinică din cea mai bună școală de specialitate din Ardeal. Elevii institutului, cari l-au ascultat

În școala de aplicație, și au fost conduși de el, pot fi mărturie despre toate calitățile sale eminente pe terenul instrucțiunii, calități recunoscute în de obște.

În institutul pedagogic, unde fără îndoială este o forță marcantă, dela 1903 conduce lecțiile practice; dela 1906—1912 propune pedagogia, iar dela 1912 și organizația școlilor primare.

În *Foia Scolastică* veche alui I. M. Moldovanu a scris foarte mult, articoli din pedagogie și metodică, cari pe vremuri reprezentau ultimele rezultate în știința dascălilor. În cea nouă, alui Ioan F. Negruțiu, mai puțin, căci la vârsta lui, un dascăl rău plătit, dar îngreunat cu lucru, nu se poate încălzi să facă și literatură, care nu aduce.

Cu profesorul Negruțiu în tovărășie, a publicat: *Exerciții pentru învățarea limbii maghiare*, dela 1884, cu numele schimbat în *Abecedar maghiar*, ajunsese ediția IX, pentru clasa II a școlii primare; *Carte de cetire maghiară*, pentru clasa III și IV a școlii primare, ediția II, *Carte de cetire maghiară* pentru clasa V și VI a școlii primare, ediția I; *Carte de cetire română*, pentru clasa II, III și IV a școlii primare, ediția IV.

31. Aron Papiu. S'a născut la 11 Novembrie 1851 în Asinip (com. Albei-inferioare). Studiile gimnaziale și teologice le-a făcut în Blaj.

La 1874 a fost numit cancelist mitropolitan; la 11 Septembrie 1878, profesor de cantul bisericesc la gimnaz; la 28 Octombrie 1879 arhivar și notar consistorial; la 20 Septembrie 1884 asesor consistorial; la 1 Iunie 1895 distins cu titlul de vice-protopop onorar, iar la 18 Septembrie 1900 cu acela de protopop onorar. Prin ordinațiunea consistorială, dela 12 Octombrie 1901 Nr. 5596, după retragerea lui Ionaș, a fost numit profesor de cantul și ritul bisericesc la institutul pedagogic. În această calitate funcționează până în prezente.

Este membru în comisiunea permanentă pentru calificarea de canteri.

Cântăreț bisericesc și tipicar vestit în întreagă provincia mitropolitană.

În tovărășie cu profesorii de teologie Ștefan Roșian și Dr. Victor Bojor a publicat: *Tipicul bisericesc* (1914)

(Va urma.)

Dr. Ioan Rațiu.

România a deținut năi rusești.

— Amăsurat deciziei guvernului român, de a se deține năile rusești cu transport de muniții pentru Sârbia, autoritățile române au deținut la Turnu-Severin 5 monitoare rusești, cari sub pavilion românesc transportau pe Dunăre muniții pentru Sârbia.

Năile rusești: „Tiraspol“, „Turgenyev“, „Sarbica“ și „Patriot“, deținute la Turnu-Severin și torpilorul „Kinyov“, însoțite de două monitoare românești, au fost duse la Ciglina și internate.

Italia va lua comanda peste trupele ententei.

— Ziarul „Svenska Dagbladet“ anunță, că în Odessa sunt debarcați 25.000 ostași ruși, cari pe deplin echipați așteaptă să fie transportați pe frontul balcanic. Până acum ententa a trimis pe frontul din Balcani 15.000 ostași. După știrile mai noi, comanda supremă peste aceste trupe va fi încredințată supremei comande militare din Italia.

„Corriere della Sera“ anunță din Petrograd: Toate ziarele comunică, că Rusia nu peste mult va satisface promisiunilor și va sprijini ferm acțiunea armată a Sârbiei.

Noul guvern grec. — În urma unui incident ivit între ministrul de război și partidul Venizelos cu ocaziunea debaterii unui proiect de lege militar, guvernul a pus

să se voteze încredere guvernului. Moțiunea de încredere guvernului Zaimis a rămas în minoritate de 114 voturi, contra 147. Regele Greciei, Constantin, a primit dimisia guvernului Zaimis. După zările din Londra, noul guvern grec s'a constituit în modul următor: Ministru-prezident și de externe: Skuludis, de justiție: Michailidakis, de interne: Gunaris, agricultură: Theotokis, război: Janakiza, marină: Kunduriotis și finanțe: Dragumis.

Întâlnirea regilor României, Bulgariei și Greciei.

— Ziarele din capitală publică după „Dreptatea“ din București, care are intime legături cu cercurile guvernamentale, că politicianii lucrează pentru convenirea regilor din Balcani. Consiliul regilor, în care se vor debate chestii importante, probabil va avea loc la București.

Nouă trupe franceze în Salonic.

— „Magyarország“ primește din Salonic următoarea depeșă: După o întrerupere de mai multe zile, în portul dela Salonic din nou au sosit șase năi mari cu un transport de trupe franceze și muniții. Aliații fac tot posibilul să susțină linia de comunicație Gyevgel—Krivolok.

Declarațiile prim-ministrului englez.

— Ministrul-prezident al Angliei, Asquit, în Camera comunelor a făcut declarații asupra situației generale. Poporul englez, a declarat Asquit, e decis și acum, ca și la început, să continue războiul până la un sfârșit victorios, de aceea a pus la dispoziția guvernului toate mijloacele necesari pentru înlăturarea acestui scop. Avem lipsă de o rezervă mare de eroism și răbdare. Flotila noastră pe mare a avut mari succese, a curățit toate mările de vasele de război și comerciale ale Germaniei. Cursul evenimentelor se va schimba, când armatele rusești vor opune rezistență invadării germane

FOIȚA:

Psalm 50.

Doamne îndurate spre mine după mare mila Ta și cu a Ta bunătate șterge făr'delegea mea. Șterge, arde, curățește sufletul meu de păcat, că eu cunosc răutatea sufletului meu pătat. Vătămate-am pe Tine, rău naintea Ta-am lucrat, ca s'areți a Ta dreptate, să învingi când m-ai judecat. În păcat m'a născut maica, conceput sunt în păcat, iar Tu adevărul vrându-l, ce-i ascuns mi-ai arătat. Oh! Stropește-mă cu isop, ca să mă pot curăți, spală-mă să fiu ca neaua, ca să Te mai pot iubi, și șoptește-mi la ureche, că Tu vrea-i, a mă ierta, ș' atunci oasele-mi zmerite iară se vor bucura. Nu privi cu a Ta mânie, la făr'delegea mea, ci mă scapă, Milostive, de toată osânda grea, mai zidește-mă odată, sfinte Doamne, preaindurat cu o inimă zmerită și cu spirit drept, curat, Nu mă lăpăda pe mine dela sfânta față Ta, și-al Tău Spirit, Milostive, dela mine nu-l lua; întărește-mă pe mine, cu-al Tău Spirit domnitor și cu-ai mântuirii Tale bucurie lasă să mor, că voi învăța dreptatea, pe toți cari sunt păcătoși, la-a Ta cale voi aduce, pe toți cei necredincioși. Scapă-mă de sânziuri, Doamne mântuirii mele Stea și dreptatea Ta vesti-voi în toată viața mea; că de-ai fi voit Tu jertfă, ași fi dat ce am mai bun dar Tu nu dorești ca sânge pe altarul Tău să pun: jertfa Ta e spirit, care se frânge și-i zmerit. Inimă nfrântă, zmerită, Dumnezeu n'a urgisit! Fă bine, oh Doamne sfinte, Sionului Tău pierdut,

și să se zidească iară Ierusalimul căzut, și atunci jertfa dreptății prinos iarăș vei voi, și vor pune pe altarul Tău viței, spre a-Ți jertfi!

Emil D. Măcelariu.

Dr. Ioan Bălan:

Limba cărților bisericești.

Studiu istoric și liturgic.

(Retipărire din „Cultura Creștină“). Blaj 1914. Prefață 3 cor.

— Dare de seamă. —

Este poate semnificativ, că tocmai în vremile aceste, când limba românească a luat în urma activității sirguincioase și binecuvântate a scriitorilor noștri, un avânt uriaș și când a scrie corect și frumos românește nu mai e ue merit că pe vremea lui Conachi ci o elementară datorință națională, reprezentanții bisericii — traducători și editori ai cărților sfinte — ne silesc să ne ocupăm de chestiunea limbilor cărților bisericești. În loc de-a ținea seamă de evoluția firească a limbii, în loc de a se acomoda puternicului curent stăpânitor, care mână cu o putere, dacă nu ar fi cărțile bisericești — am crede-o irezistibilă —, spre isvorul vecinic viu și înviator, care e limba poporului, traducătorii și editorii acestor cărți scriu o limbă

a lor proprie pe care n'o vorbește nime, și pe care poporul, mai ales, n'a vorbit-o nu o va vorbi și nu va înțelege-o nici odată. Limba scrisă de ei nu e o limbă vie ci moartă, nu e din popor scoasă și pentru popor scrisă ci e scrumul schimonosit al vechilor teorii limbistice, cari vedeau în limbă un costum de gală antic, de pe vremea strămoșului Traian, pe care îmbrăcându-l vom dovedi că suntem descendenți veritabili ai vechilor legionari, iar nu un organism viu, ce nu ține — din fericire — seamă nici de originea sa, nici de rețetele savante ale lui Klein, Cipariu sau Treboniu Laurian. Păcatul acesta e general; îl întâlnim și la București și la Sibiu și la Blaj. El dovedește, că traducătorii și editorii cărților bisericești stau departe de mișcările noastre literare, pe cari nu le urmăresc cu atenția cuvenită, nu înțeleg și nu se știu însufleți de ele. Lumea se sbate se sbuciumă în jurul lor, e stăpânită de frigurile progresului, e cuprinsă de avântul furtunos al mergerii năncetate spre culmile frumosului național ideal, iar dânzii rămân în umbra mucedă a teoriilor compromitate, și durere, în multe cazuri în aceea a capriciilor personale.

Că unii reprezentanți ai bisericii se arată refractori până la îndărătnicie față de multiplele progrese ale vieții moderne, făcând cel mai mare rău nu progresului, pentru că

și îi vor sili să se retragă. Strategia dela Dardanele e urmărită de guvern cu vie atenție. Anglia, Franța și Rusia, a declarat Asquit, nu vor permite zdrobirea Sârbiei, căci susținerea independenței acesteia formează unul dintre motivele principale ale actualului războiu.

Câteva șire în legătură cu articolul d-lui A. Lupeanu, intitulat: „Epistolia cea nouă”¹⁾.

»E vremea să se deștepte de cap bunii noștri creștini, să știe face deosebirea între cărțile cu adevărat bune și între acele cari sunt deșerte...»

Mi-am adus aminte de aceste cuvinte ale bunului nostru arhieru Vasile, citind articolul d-lui A. Lupeanu din „Cultura Creștină”. Sunt cuvinte dintr'un circular, mai mult epistolă pastorală, dat în preajma postului sf. Marii din acest an. Credeam, că se va relieva prin câteva șire acel circular, de o însemnătate atât de mare pentru zilele în cari trăim... așteptarea mi-a fost zădarnică...

O chestie de ordin cultural cuprinde întreg conținutul acestui circular; înființarea unui fond pentru tipărirea de scrieri religioase-morale pentru popor, — chestie pentru care militează în parte și dl Lupeanu prin frumoasele-i șire din articolul „Epistolia cea nouă”. Lipsa unei literaturi religioase voiește și bunul arhieru să o suplinească prin înființarea acelu fond. „S'a remarcat chiar în acest an de războiu lipsa unui fond — cetim în acel circular, — din care să se tipărească cărți de rugăciuni și scrieri religioase-morale în număr cât de mare pentru a împărți gratuit cărți de atare natură pe la râniții noștri de pretutindenea, prin cari să li se procure adevărata bucurie și mângâiere sufletească”

Arhierul e îngrijat de mulțimea de cărți apocrife ce apar și întunecă mintea po-

¹⁾ v. »Cultura Creștină« a. 1915 (V.) nr. 16.

porului nostru, ducându-l pe căi rătăcite în ale credinții, cărți ca: „Visul maicii Domnului”, „Epistolia D-lui Hristos”, „Călătoria Maicii D-lui la iad” și altele. „Să le spuneti, — continuă circulariul, adresându-se preoțimii, — și să-i luminați la toată ocaziunea binevenită, că prin astfel de cărți nici decum nu se poate nutri adevărata pietate sau evlavie între creștini... E vremea, să se deștepte de cap bunii noștri creștini, să știe face deosebirea între cărțile bune și între acele cari sunt deșerte, și aduc numai câștiguri considerabile de bani la anumiți indivizi, cari n'au în vedere adevărata evlavie și binele sufletească al poporului, ci se nizuiesc numai să-și facă bani, abuzând de credulitatea poporului nostru.

Indeamnă, în urmăre preoțimea ca să conlucre la augmentarea fondului, a cărui bază a pus-o harnicul preot din Aurora Ills America, On. Ioan Pop, cu suma de 1000 Cor., și aceasta să o ducă la îndeplinire prin colecte făcute cu ocaziunea slujbei „Cinstitului Paracelis”, rânduită în decursul postului s. Marii.

Poporul nostru e credincios și darnic când e vorba de o faptă bună, — și mai ales în vremile prin cari trecem. Colectele s'au făcut și după cum am auzit fondul ar fi crescut la peste 7000 Cor., — o sumă destul de frumoasă.

Dl Lupeanu poate fi deci mângâiat, început destul de frumos s'a făcut, — mulțumită Ilustrității Sale D-lui Episcop Vasile Hossu. Inceputul unei primăveri în literatura noastră religioasă are să apară. Să apară însă și muncitorii! — Eu cred că-i avem.

Preoțimea în locul prim e chemată să conlucre în aceasta privință. Avem în sinul ei multe puteri tinere și harnice cari s'au manifestat și până acum. Datorință au aceste puteri și față de viitor.

E vorba de mântuirea poporului nostru de scoaterea lui din ghiarele întunerecului neștiinții. A orbecat până acum destul acest popor blând și credincios; bogomilismul și alte erezii l-au hrănit în deajuns cu otrava învățaturii lor.

rămas adânc mâhnit de abuzul, ce se face cu cea mai mare comoară a poporului nostru și a avut curajul de-a striga tuturor „făuritorilor de limbă un energic veto. A studiat temeinic, cu răbdare și pricepere limba vechilor noastre cărți bisericesti, pentru a arăta cu câtă muncă, și cu câtă oboseală am ajuns să ne avem și noi o limbă frumoasă, limpede și înțeleasă de toți și cât de mare e păcatul acelora, cari o schimonosesc. Astfel cartea pâr. Bălan va face cele mai bune servicii și reprezentanților bisericii pe cari îi privește și cărora li-se adresează în primul rând; va aduce apoi însemnată servicii și istoricului literar, care va afla într'ânsa nu nu numai înșirarea bibliografică a vechilor noastre tipărituri bisericesti, ci și prețioase indicații privitoare la valoarea lor și la importanța pe care o au din punctul de vedere al evoluției limbii noastre literare.

Sperăm, că publicul nostru și cu deosebire preoțimea își va face datorința față de activitatea harnicului protopop bucureștian sprijinindu-l după cuviință.

Să nu uităm însă că poporul nostru are un mare fond de credință. Să păsim ca să nu-l piardă și să-i dăm mai multă hrană sufletească, adevărată și mântuitoare. Dar stă în misiunea fiecărui preot aceasta datorință, față de turma încredințată lui.

E apoi și o datorință culturală și națională. „Nimic nu poate fi mai folositor, — zice istoricul Iorga în introducerea istoriei bisericii românești — e un pasagiu, deși cam lung, dar care merită să-l cităm la acest loc, — pentruca preoții noștri să înlăture anume ispite, pentru ca ei să cultive anumite îndeletniciri potrivite cu demnitatea și chemarea lor, nimic nu poate fi mai priincios pentru a-i face să înțeleagă marea misiune culturală, socială și națională, care li-se impune, legătura strânsă ce trebuie să păstreze cu poporul la cultul de artă și carte cu cari sunt datori, mândria la care au drept îndată ce vor urma bunele tradiții, decât priveștiștea unei vieți organizate, aproape milenare, în cursul căreia Mitropoliții, Episcopii, Egumenii și așa adesea ori și smeriții călugări ori umilii preoți de mir au dat poporului ei singuri aproape toată învățătura, au înzestrat neamul cu o limbă literară, cu o literatură sfântă, cu o artă în legătură cu gustul și cu nevoile lui...”

Clericii noștri prin societățile lor literare încă cred, că ar putea da mână de ajutor, tipărind anumite scrieri morale și educatoare.

Un fond s'a înființat și să avem nădejde că se vor mai înființa. Dar înainte de toate la lucru și „să ne strângem rândurile”. Așteptăm deci să se ivească zorile primăverii în literatura noastră religioasă pentru popor. Sămânța bună să fie sămănată, să răsără holda; ca apoi să o curățim de neghină și să rămână rodul curat. — Să dispară „visurile” și să nu „călătorim” la „muncile” iadului, ci să primim „epistole” ducătoare la viața vecinică.

* * *

În ce privește „Epistolia cea nouă” a sasului Haiser, ea nu mi-a căzut în mână până mai curând. Spre mare mirarea mea am văzut-o espusă vânzării la un iconar. E în altă ediție, tipărită în „Editura și proprietatea Institutului de Arte Grație Anca din Gherla”. Editorul Anca i-a dat format și a mai schimbat din conținut. Cărticica mai conține și „epistola dela casa Domnului Hristos”, precum și feluritele și deosebitele numiri ale Domnului Nostru Isus Hristos. — Sasul Haiser astfel pare a fi scurtat din geșeft!

Gavril Bichigean
teolog absolut.

Războiul european.

Armatele aliate, germane, austro-ungare și bulgare în trei zile au făcut trei cuceriri importante în Sârbia, orașele Niș, Krusevac și Kraljevo. Armata bulgară în Niș a capturat 42 tunuri de cetate și mari cantități de muniție. Armatele lui Gallwitz au capturat la Krusevac 50 tunuri, între cari 10 de calibru mare, iar la Kraljevo armatele sârbe respinse au fost silite să părăsească 130 tunuri. Nu-

lumea trece înainte fără a-și bate mult capul cu „prudenții” greci la pas, ei bisericii, asta e incontestabil un mare păcat, care s'a răsunat și se va răsună totdeauna. Și păcatul devine deadreptul fatal, devine o primejdie națională când e vorba de limba cărților bisericesti. Pentrucă prin folosirea, în aceste cărți, a unei limbi imposibile, artificiale și neînțelese, îi răpim poporului unul dintre cele mai importante mijloace de educație religioasă și morală, făcându-i aproape inaccesibil cuvântul dumnezeesc, la care are drept. Cuvântul sfânt nu e numai pentru cărturarii învățați, ci e pentru toată lumea și prin urmăre atunci când vreau să-l dau lumii, trebuie să i-l dau ca să-l înțeleagă. Fiecare își poate validita și poate urmări principiile filologice și limbistice, cari îi plac — în lucrările sale proprii, nu însă în cărți, cari sunt ale tuturor.

Cartea pâr. Bălan e un puternic strigăt de alarmă împotriva acestor primejdioase porniri. Este strigătul unui om inteligent și de bun simț, care-și dă foarte bine seamă de relele cari izvoresc din închiderea învățăturilor dumnezești în cărți zăvorite cu zăvoarele surde ale limbii neînțelese. Sf. Sa a

mărul prinsonierilor se urcă peste 7000 ostași. Linia ferată Niș—Belgrad e în stăpânirea bulgarilor.

Principele de Mecklenburg a călătorit din Timișoara cu un Zeppelin până la Sofia, ceea ce arată, că trupele noastre au în posesiune sigură teritoriul cucerit dela Sârbi.

Prin ocuparea orașelor Krusevac și Kragujevac să răpește Sârbilor marile depozite de munițiuni și prav de pușcă din Ohlicevo. Trupele noastre au aflat în orașele aceste munițiuni, tunuri, metal, în valoare de milioane.

După comunicatele franceze și bulgare s'au dat lupte violente între trupele franceze și bulgare în regiunea Valandovo, Rabrova Krivalek, cari sunt localități în Macedonia sârbească. La Prilep a avut loc o luptă mare, unde, după un raport bulgar, ententa a avut pierderi grele. Militarii bulgari reînforși de pe front spun, că în luptele dela Strumica și Niș sârbii au folosit tunuri și munițiuni americane. În consiliul de coroană sârbesc s'a decis, ca armatele Sârbiei să se retragă în munți.

Armatele lui Hindenburg au respins cu pierderi imense pentru ruși, puternicele lor atacuri date spre sud-vest de Riga și în jur de Dünaburg.

Cătră abonenți!

Ne aflăm spre capetul anului și o parte foarte mare dintre abonenți nu ne-au trimis încă nici un filer.

Din restanțiile anilor trecuți avem pe afară o sumă de tot mare. Ne este și greu să o amintim. De altă parte datoriile cu editarea foii cresc în mod însemnat.

Tipografia ne strânge mereu pentru costul tiparului și băncile pentru banii împrumutați, fără ca să fim în stare să plătim nici măcar interesele după datoriile ce avem.

Rugăm deci cu tot deadînsul pe P. T. domni și frați abonenți, să iee în dreaptă socotintă starea aceasta și să ne trimită prețul foii, cu carele ne datoresc.

Red. și Administrația.

Diverse.

Oficierea Paraclisului în Blaj. Până la noui dispoziții începerea oficierei s. Paraclis Merceurea și Vinerea este fixată la 4 ore 45 minute d. a., iar în zile de sârbătoare la orele obișnuite.

Dăruire. On. Domn Alexandru Anca, adm. parohial în Cipău, a dăruit 10 cor. societății teologilor din Blaj „I. M. Clain”. On. donator îi exprimăm și pe aceasta cale sincere mulțumiri.

Constituire. Societatea de lectură „In. M. Clain” a teologilor din Blaj, în ședința din 24 Octomvrie 1915, s'a constituit pentru anul școlar 1915—16, în modul următor: Prezident: Traian Popa curs. IV, vice-prezident: Demetriu Toncian curs. III, secretar: Gregoriu Pădurean curs IV, cassar: Gavrilă Filimon curs. III, controlor: Inocențiu Langa curs. II, bibliotecar: Aurel Pop iunior curs. II, vice-bibliotecar: Iosif Hămbășan curs. I, arhivar: George Șomlea curs. III, econom I: Pavel Moldovan curs. III, econom II: Simion Deac curs. II, econom III: Ioan Pinteș curs. I, notar I: Victor Lațiu curs. I, notar II: Tertulian Langa curs. I.

Membrii în comisia literară sunt: Gavrilă Deac, Alexandru Rusu curs. IV, Ioan Chinesiu, Simion Gîzavu curs. III, Ioan Mărginean, Gregoriu Ciortea curs. II, Ioan Popa, Octavian Hodărnău curs. I.

Conducător al corului a fost ales: Nicolae Popa curs. III, iar al orhestrei: Eugen Hopârtean curs. III.

Concedierea profesorilor și învățătorilor. Pentru ca învățământul să nu sufere prea mult din cauza incolării în armată a multelor puteri didactice, — ministrul de honvezi a dispus, printr-un ordin, concedierea tuturor acelor profesori și învățători, fără rang de ofițer, cari nefiind apti pentru serviciul de front, au fost clasați și întrebuințați la diferite servicii militare ușoare.

Ordinul ministerial poartă numărul dn 238—738. 3—1015 cu data de 31 Octomvrie.

Scumpirea medicamentelor. Ministrul ungar de interne Sándor János va emite la sfârșitul lunii curente o a doua ordinațiune, care prevede urcarea prețurilor pentru anumite medicamente. În decursul războiului pregătirea multor medicamente reclamă mari spese, iar importul din alte state s'a îngreunat în mod însemnat, de aceea ministrul de interne a aflat de bine să urce prețurile la anumite medicamente.

Al treilea împrumut de războiu austriac. Rezultatul subscrierilor pentru al treilea împrumut de războiu din Austria este de trei miliarde și jumătate. Acesta este un mare succes, mai ales, că pentru împrumutul prim s'a semnat numai 2135 milioane, iar pentru al doilea 2630 milioane coroane.

Din trecutul orașului Niș. A doua capitală a Sârbiei, Nișul în urma situației lui e de mare însemnatate strategică. Ocuparea lui aduce cu sine, zice un diplomat turc, cucerirea întregii Sârbii. Pe timpul romanilor figura sub numirea de Naisus. Prin veacul al XII, XIII, a fost un măr de ceartă între Sârbi și Bulgari. În Niș a primit la 1198 împăratul Friedrich Barbaroza omagiile domnitorului sârb Memanja, care avea multă simpatie față de germani. Cu 200 ani mai târziu puterea și splendoarea Nișului au fost nimicite de sultanul Murad I. Prin capitularea Nișului cneazul Sârbiei, Lazar Crbiljanovic a fost obligat să deie turcilor un tribut de 1000 galbeni. La Nis a reportat succese și Ioan Hunyadi la anul 1443. Documentele istorice arată, că Nișul sub domeniunea turcească, a suferit multe stricăciuni. Prin veacul XVII Nișul din nou a fost restaurat și fortificat, el a avut un rol important în luptele dintre turci și creștini. La 1737

Nișul a ajuns sub stăpânire austriacă. În anul următor din nou ajunge în mâinile turcilor, cari îl țin ocupat până pe timpul războiului ruso-turc dela 1877, când Nișul ajunge în stăpânirea permanentă Sârbilor.

Conspectul Viriliștilor români pe anul 1916 din comitatul Făgărașului e următorul: Dr. Nicolae Șerban, adv. deputat dietal, darea anuală 21,512 cor. 78. fil. Chițiu Alexa, comerciant 2357 cor. 32 fil. Dr. Andreiu Micu, fișcal comitatens 1175 cor. 12 fil. Dr. Octavian Vasu, avocat 1119 cor. 28 fil. Nicolae G. I. Voinescu, proprietar 929 cor. 55 fil. Nicolae C. Misaica, proprietar 868 cor. 98 fil. Nicolae Arișan, comerciant 787 cor. 72 fil. Dr. Ioan Șenchea, avocat 713 cor. 90 fil. Alexandru Belle, vice-comite 701 cor. 89 fil. Dr. Iancu Meșian, proprietar 647 cor. 67 fil. Ioan Munteanu, proprietar 632 cor. 83 fil. Dr. Hariton Pralea, avocat 618 cor. 24 fil. George Enescu, comerciant 605 cor. 32 fil. Costi Toma, proprietar 605 cor. 12 fil. George Guiman, comerciant 591 cor. 77 fil. Ioan Grecu, comerciant 581 cor. 16 fil. Dr. Livius Pandrea, avocat 562 cor. 86 fil. Dr. Dănilă Vasu, avocat 554 cor. 90 fil. George Chimbășan, proprietar 543 cor. 13 fil. Dr. Teodor Popescu, avocat 541 cor. 82 fil. Tanasiu Boeriu, proprietar 535 cor. 94 fil. Ioan Maier, proprietar 535 cor. 94 fil. Dr. Ioan Motocu, avocat 531 cor. 56 fil. Nicolae Lupu, cărcimar 529 cor. 46 fil. George Bunea, cărcimar 486 cor. 77 fil. Dr. Iului Decian, avocat 476 cor. Dr. Constantin Moldovan, avocat 469 cor. 76 fil. Dumitru Drăgan, murariu 453 cor. Dr. Harie Hoadrea, avocat 446 cor. 20 fil. Dr. Camil Negrea, avocat 432 cor. Ioan N. Ghițiu, proprietar 412 cor. 91 fil. George Vasu, paroh 403 cor. 70 fil. Nicolae Aron, paroh 403 cor. 64 fil. Dr. Nicolae Boeriu, avocat 403 cor. 60 fil. Dr. Octavian Cornea, avocat 387 cor. 82 fil. Cu totul sunt Români 35, Maghiari 11, Sași 17, Jidovi 22.

Porumb din România. Ziarul comercial „Argus” află din București, că din România au eșit două trenuri de câte 30 vagoane, încărcate cu porumb pentru românii din ținutul Clujului și Hunedoarei.

Cinema „Edison” din Blaj, Duminecă 14 crt. va reprezenta următorul program:

1. Celea mai noua susceperi din războiul mondial. 2. Mâna sorții, dramă în 2 acte. 4. Bătrân și tânăr, comedie în 4 acte. Rolurile principale le susțin Einar Zangenberg și Edith Psylander.

Trenurile din gara Küküllőszög. Dela Sighișoara sosește trenul nr. 513 la 1 oră 8', pleacă la 1 oră 11'. Dela Teiuș sosește trenul nr. 514 la 2 ore 19', pleacă la 2 29'. Acceleratul de seara nr. 501 dinspre Sighișoara sosește la 7 ore 27', pleacă la 7 ore 28'. Noaptea dinspre Teiuș sosește trenul nr. 512 la 1 oră 1', pleacă la 1 oră 11'. Dela Sighișoara sosește noaptea la 1 oră 46', pleacă la 1 oră 56'. Acceleratul nr. 502 sosește dimineața dinspre Teiuș la 9 ore 8', pleacă la 9 ore 10'. Pe Târnava mică circulă numai trenul 8316 care pleacă din gară spre Parajd noaptea la 2 ore 50', se reîntoarce seara la 6 ore 5'.

Proprietar, editör și Redactor responsabil:
Ioan Sucleu.